

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **P. T.**
skazanego z art. 157 § 2 k.k. i inne
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 28 maja 2025 r.
kasacji Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie
z dnia 31 października 2024 r., sygn. VII Ka 788/24,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie
z dnia 12 lipca 2024 r., sygn. II K 501/24,

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia
zawartego w pkt I lit. d i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Małgorzata Gierszon

Dariusz Świecki

Andrzej Tomczyk

UZASADNIENIE

P.T. został oskarżony, o to, że:

I. w dniu 4 października 2023 r. w O. poprzez zadawanie K.P. uderzeń bliżej nieokreślonym twardym przedmiotem w głowę oraz plecy, spowodował obrażenia jego ciała w postaci rany tłuczonej okolicy ciemieniowej lewej strony głowy', skutkiem czego było naruszenie czynności narządu ciała trwające nie dłużej niż siedem dni w rozumieniu art. 157 § 2 k.k. czym z uwagi na sposób działania i charakter obrażeń usiłował spowodować obrażenia ciała lub rozstrój zdrowia na okres przekraczający siedem dni w rozumieniu art. 157 § 1 k.k., czego jednak nie osiągnął z uwagi na postawę obronną pokrzywdzonego, a czynu tego dopuścił się po odbyciu kary co najmniej jednego roku pozbawienia wolności, orzeczonej w warunkach art. 64 § 1 k.k., będąc uprzednio skazanym za umyślne przestępstwo podobne, tj. o czyn z art. 157 § 2 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., w zw. z art. 64 § 2 k.k.,

II. w dniu 4 października 2023 r. w O. groził K.P. pozbawieniem życia, które to groźby wzbudziły w pokrzywdzonymi uzasadnioną obawę spełnienia, przy czym czynu tego dopuścił się po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne, tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

III. w dniu 28 października 2023 r. w O. używał przemocy w postaci uderzeń w plecy oraz szarpania za odzież wobec K.P. w celu wywarcia na niego wpływu jako świadka i odstąpienia od składania zeznań na temat zdarzeń opisanych w punktach I i II, przy czym czynu tego dopuścił się po odbyciu kary co najmniej jednego roku pozbawienia wolności, orzeczonej w warunkach art. 64 § 1 k.k., będąc uprzednio skazanym za umyślne przestępstwo podobne, tj. o czyn z art. 245 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2024 r. sygn. II K 501/24, Sąd Rejonowy w Olsztynie uznał oskarżonego P.T. za winnego popełnienia zarzucanych mu w punktach I i II

aktu oskarżenia czynów i za to:

- za czyn z pkt I na podstawie art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., opierając wymiar kary o art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. skazał go na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności,
- za czyn z pkt II na podstawie art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. skazał go na karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności;

W zakresie czynu z pkt III przyjął, iż oskarżony używając przemocy w postaci uderzeń w plecy oraz szarpania za odzież wobec K.P. zmusił go do opuszczenia lokalu, przy czym czynu tego dopuścił się po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne, to jest uznał go winnym przestępstwa z art. 191 § k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 191 § 1 k.k. skazał go na karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 85 § 1 k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 9 (dziewięciu) miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 46 § k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego K.P. w kwocie 3 000 (trzech tysięcy) złotych. Na podstawie art. 41a § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz wszelkiego kontaktowania się z pokrzywdzonymi i zbliżania się do niego na odległość mniejszą niż 50 metrów przez okres 3 (trzech) lat.

Wyrok ten został zaskarżony przez obrońcę P.T. w całości. W apelacji podniesione zostały zarzuty dotyczące błędów w ustaleniach faktycznych; obrazy przepisów postępowania, to jest: art. 399 § 1 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k.; rażącej niewspółmierności orzeczonej w stosunku do oskarżonego kary.

Sąd Okręgowy w Olsztynie, po przeprowadzeniu rozprawy apelacyjnej, częściowo uwzględnił wskazaną wyżej apelację i wyrokiem z dnia 31 października 2024 r. sygn. VII Ka 788/24 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I a/ uchylił orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności z pkt III;

b/ w czynie przypisanym oskarżonemu w pkt I tiret pierwsze, zarzucanym w pkt I części orzekającej, wyeliminował usiłowanie spowodowania obrażeń ciała

kwalifikowanych z art. 157 § 1 k.k. i w konsekwencji czym ten zakwalifikował z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. przyjmując je za podstawę skazania, a za podstawę wymiaru kary przepisy art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i w miejsce orzeczonej kary 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności orzekł karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności;

c/ w zakresie czynu przypisanemu oskarżonemu w pkt II części orzekającej, przyjął, że skutek tego czynu zrealizował się poprzez zamierzone, celowe naruszenie nietykalności cielesnej pokrzywdzonego uderzeniem w plecy i szarpaniem go za odzież, eliminując w konsekwencji cel zmuszenia go do opuszczenia lokalu, czyn ten zakwalifikował z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i te przepisy przyjmując za podstawę skazania i na podstawie art. 217 § 1 k.k. wymierzył za ten czyn karę grzywny w wymiarze 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) złotych;

d/ w odniesieniu do czynu z pkt II aktu oskarżenia, przypisanego oskarżonemu w pkt I tiret drugie części orzekającej za podstawę skazania przepisy art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., a za podstawę wymiaru kary przepisy art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 34 § 1, la pkt 1 k.k. w zw. z art. 35 § 1 k.k. i w miejsce orzeczonej wobec oskarżonego kary 3 miesięcy pozbawienia wolności orzekł karę 3 (trzech) miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 (dwudziestu) godzin w stosunku miesięcznym;

e/ obowiązek zadośćuczynienia z pkt IV i środek karny z pkt V odniósł do czynu kwalifikowanego z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.;

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony kasacją Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego, w części zmieniającej orzeczenie Sądu I instancji, w zakresie dotyczącym orzeczenia kary ograniczenia wolności za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. (pkt I lit.d wyroku).

Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie

przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 190 § 1 k.k., polegające na niesłusznej, dokonanej w ramach skontrolowania orzeczenia Sądu I instancji w zakresie zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy oskarżonego, zmianie rozstrzygnięcia Sądu *a quo*, poprzez zmianę orzeczonej w punkcie I tiret drugi wyroku Sądu I instancji kary 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności na karę 3 (trzech) miesięcy ograniczenia wolności, w sytuacji uznania P.T. za winnego popełnienia w dniu 4 października 2023 r. występku kwalifikowanego z art. 190 § 1 k.k. w zw. z z art. 64 § 1 k.k.. podczas gdy przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022.2600 z dnia 13 grudnia 2022 r.) i obowiązującym od 1 października 2023 r., a więc zarówno w czasie popełnienia czynu jak i w dacie wyrokowania w sprawie, zagrożone było wyłącznie karą pozbawienia wolności do lat 3 i wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i jako taka zasługuje na uwzględnienie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem prawa, opisanym w zarzucie niniejszej kasacji.

Stosownie do treści art. 190 § 1 k.k. kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub na szkodę osoby dla niej najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w osobie, do której została skierowana lub której dotyczy, uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Aktualna treść wskazanego przepisu obowiązuje od dnia 1 października 2023 r. w związku z jego nowelizacją wprowadzoną art. 1 pkt 72 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022.2600). Wcześniej sprawca tego występku podlegał karze grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Znowelizowany przepis obowiązywał więc, zarówno

w dacie popełnienia przez oskarżonego P.T. zarzucanego mu czynu (w dniu 4 października 2023 r.), jak i w dacie wyrokowania przez Sąd Okręgowy (w dniu 31 października 2024 r.).

Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż Sąd Okręgowy dostrzegając swój błąd, wskazał, iż w czasie orzekania „tkwił w przekonaniu, że czyn kwalifikowany z art. 190 § 1 k.k. w dacie czynu zagrożony był karami alternatywnymi (tak było na przestrzeni całego czasu obowiązywania Kodeksu karnego z 1997 r.). Stąd też orzeczono karę 3 miesięcy ograniczenia wolności uznając, że pozostaje ona adekwatna do stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz społecznej szkodliwości sprawcy, mimo że ustawodawca od dnia 1 października 2023 roku przewidział za ten czyn jedynie karę pozbawienie wolności...” (k. 221-228)

Należy zauważyć dodatkowo, iż w realiach niniejszej sprawy Sąd odwoławczy, dostrzegając potrzebę orzeczenia za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. kary łagodniejszego rodzaju niż kara pozbawienia wolności nie mógł skorzystać z możliwości przewidzianej w art. 37a § 1 k.k. Stosownie do treści wskazanego przepisu, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2023 r. w związku z jego nowelizacją wprowadzoną art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022.2600) jeżeli przestępstwo jest zagrożone tylko karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, a wymierzona za nie kara pozbawienia wolności nie byłaby surowsza od roku, sąd może zamiast tej kary orzec karę ograniczenia wolności nie niższą od 4 miesięcy albo grzywnę nie niższą od 150 stawek dziennych, w szczególności jeżeli równocześnie orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek. Jednakże zgodnie z art. 37a § 2 k.k., którego treść w zmienionej formie również obowiązuje od dnia 1 października 2023 r. w związku z powołaną powyżej nowelizacją, przepisu art. 37a § 1 k.k. nie stosuje się do sprawców określonych w art. 64 § 1 k.k. lub do sprawców, którzy popełniają przestępstwo działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, sprawców przestępstw o charakterze terrorystycznym i sprawców przestępstwa

określonego w art. 178a § 4 k.k. Przepis art. 37a § 2 k.k. stanowi katalog negatywnych sytuacji, których wystąpienie pociąga za sobą niemożność orzeczenia kary innego rodzaju (grzywny bądź ograniczenia wolności) niż kara pozbawienia wolności, którą ustawowo zagrożone jest przestępstwo, którego popełnienie zarzucono oskarżonemu.

Oskarżony P.T. został skazany za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., a więc tym samym skazanie go w warunkach recydywy szczególnej podstawowej, co zgodnie z treścią art. 37a § 2 k.k. uniemożliwia ewentualne orzeczenie wobec niego, w trybie art. 37a § 1 k.k., kary łagodniejszego rodzaju zamiast kary pozbawienia wolności.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy wymierzając oskarżonemu za popełnienie występku z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. karę 3 miesięcy ograniczenia wolności w miejsce wcześniej orzeczonej kary 3 miesięcy pozbawienia wolności postąpił z rażącym naruszeniem przepisu art. 190 § 1 k.k. Przepis ten został zastosowany w wersji obowiązującej przed dniem 1 października 2023 r., czyli przed datą wejścia w życie jego nowelizacji wprowadzonej ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022.2600), do czego w realiach niniejszej sprawy nie było podstaw w rozumieniu art. 4 § 1 k.k.

Uchybienie to miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, bo jego następstwem była bezpodstawna zmiana orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności na karę łagodniejszego rodzaju (ograniczenia wolności).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Małgorzata Gierszon

Dariusz Świecki

Andrzej Tomczyk

[WB]

[PŁ]

[a.ł]